Sajtószilánkok 2019.

Szerzõ Administrator
2019. június 26.

A CSEMADOK 70 (A Magyar7 hetilap):
A Csemadok, a magyarok oázisa
Szvorák Katalin, Kossuth- díjas népdalénekes, élete legfontosabb, legérzékenyebb korszakát Losonc-Pinc-Fülek vonzáskörében élte le, és amit ezalatt a 20 év alatt megélt, abból táplálkozik mind a mai napig. Az Õ vallomása következik:
"A csehszlovákiai talajvesztett magyarság nehezen megélt megalázottságában, a hontalanság évei után a Csemadok létrejötte egyfajta éltetõ oázis lehetett. Nem volt kérdés, aki magyarnak tartotta magát és vállalta magyarságát, mind "csemadokossá" vált. A 70-es évek végén gyakorta sétáltunk Kassa mellett Hemerka Olga nénivel, akivel nemcsak énekeltünk, de a "Népes õskorszak" számos történetét ekkor hallottam tõle. Férjem olykor "rekontrázott", hiszen nagyapja volt a kassai Csemadok városi elnöke. Ág Tibor nála, a kassai nõgyógyásznál hallotta elõször a Pátria lemezek népdalait. Lakásunk egyik faláról figyelmeztet a Csemadok örökös díszelnökének, Fábrynak a halotti maszkja: "Õrzõk, vigyázzatok a strázsán!". Egy békebeli utazóládában lapul jó néhány Fábry relikvia és férjem nagyapjának, Dr. Simai Bélának Csemadok igazolványa is. A mellékelt stószi fotó különlegesen kedves lelkemnek, mert férjemet gyermekként ábrázolja, aki hozzávetõlegesen egykorú unokáinkkal.
Mélyre szántva, eszembe jut az elsõ Csemadok-os külföldi fellépésem a füleki Dalárdával Tiszalökön. 13 éves lehettem , s hatalmas élmény volt számomra az anyaországban dalolni. Felsejlik a Tavaszi szél országos népdaléneklési versenyre való eredménytelen nevezésem is, mert Kómár Tibor összecsapta tenyerét, mondván: még túl fiatal vagyok, jöjjek vissza 1-2 év múlva. Zárójelesen jegyzem meg : 76-és 78-ban elhoztam az ifjúsági kategóriában az 1.helyezést.
A népdalokhoz való kötõdésemben két nevet említenék: Ág Tiborét és Takács Andrásét, akik felnyitották szemem a csodálatosan színes szellemi népi kultúránk felé. Annak ellenére, hogy én a pinci falusi közösségben részben, még ha kopottan is, megélhettem a hagyományok elevenségét, látva, hogy szüleim korosztálya, a városba költözõ elsõ generációs értelmiségiek inkább veszni hagyták, s olykor szégyellnivalónak tartották, így nekem, tizenévesként, újra fel kellett fedeznem. Ág Tibor tanácsára biciklire pattantam, és 16 évesen elkerekeztem Gesztetére és megénekeltettem Motyovszki Teréz nénit, akinek dalaival "tavaszi-szeleztem" - eredményesen. Külön emlék, hogy 1981-ben még gyûjthettem a Zobor-vidéken az egykor Kodálynak is éneklõ nótafáknál.
A Csemadok rendezvényeken egyéb mûfajokban is kipróbálhattam magam. Táncdalfesztiválokon Kovács Kati slágereket dalolva,vagy a Szabadság,szerelem Huszka Jenõ operettjében a fõszereplõ Judit szerepébe bújva. Emlékszem, azóta sem ittam annyi nyers tojást,mint akkor, a magas röptû hangok sikeres kiénekléséért. Itt kell szólnom Szlosziár Pali bácsiról, a darab rendezõjérõl,lelkérõl. Apró termetébõl áradt a szeretet és a tenni akarás. Bár számos régi levelet és fényképet vittem be a Széchenyi Könyvtár Zenemûtárába, még így is tulipános ládányi emlék idézi „csemadokos” korszakom. Fotók tucatjai juttatják eszembe az egykori gombaszögi, zselízi napokat, a mûvelõdési táborokat. Megelevenedik: Lõrincz Gyula elvtárs, Csák István, a losonci Csemadok elnöke, Csáky Károly, a fáradhatatlan gyûjtõ, Reiman Károly, a "kultúrmissziós, Kálosi János, Böszörményi István, Duray Éva, de sokszor jut eszembe Böbe (Pogány Erzsi), mindenki lelkének istápolója, és Kolár Péter, akit nemcsak emberként tiszteltem, de õ volt jó néhány "csámborgós" koncertem hangmérnöke is. Külön kiemelném Tõzsér Árpádot és Quittner Jánost, valamint Varga Ervint, aki egykoron a fülekpüspöki Palóc Táncegyüttesben kápráztatott el mozdulataival és szerénységével, s még hosszan sorolhatnám azokat, akik nélkül légüres tér lenne közösségünk. Öröm lelkemnek, hogy a mostani füleki magyar élet lobogó lelkét, sógornõm, Zsuzsa istápolja, és nem hagyja a tüzet kialudni.”

Március 15-én rangos kitüntetésben részesült Szvorák Katalin
A Magyar Érdemrend középkeresztje a magyar állam által adományozható egyik kitüntetésnek, a Magyar Érdemrendnek a harmadik fokozatát kapta nemzeti ünnepünkön az Országház Kupolatermében Szvorák Katalin Kossuth- és Liszt-díjas énekmûvész. A rangos kitüntetés a rendszerváltás óta adományozható. Jelenleg a Magyar Érdemrend a negyedik legmagasabb magyar állami kitüntetésa Magyar Szent István-rend,a Magyar Corvin-lánc és a Magyar Becsületrend után. Az Érdemrend különbözõ fokozatait olyan személyeknek ítélik oda, akik a kultúra, a tudomány, a mûvészet, továbbá saját szakterületük terén - Magyarország érdekeinek elõmozdítása, az egyetemes emberi érdekek gyarapítása érdekében - példamutató tevékenységet folytatnak. A Magyar Érdemrend középkeresztje kitüntetést minden esetben a köztársasági elnök adományozza a miniszterelnök felterjesztése mellett.
- Az elmúlt fél évben ez már a harmadik díjad...
Az októberi Európai Polgár díjat - bár váratlanul érkezett, jól esõ érzéssel fogadtam. Lelkemben csodás idõutazáson vettem részt az "Értõl az Óceánig": hogyan jut el a pinci falusi kislány Füleken át Budapestre és kerül Brüsszel látószögébe. Büszke voltam indíttatásomra és az általam évtizedek óta hangsúlyozott közép-európaiságomra.
A januári Jean Monnet emlékérem nem ért váratlanul, mert köztudott, hogy munkásságom, életpályám alfája és omegája a megbékélés. Az ünnepségen többek közt elhangzott Fónagy János államtitkár laudációja is, aki szerint "....Színes a belsõ világ, tele értékkel és szorongással, sokra képes és gyakran sérül. Egy emberben egész Közép-Európa. Ezt kell a hivatott mûvésznek feloldani, ezt a belsõ világot nyitja meg Szvorák Katalin mûvészete. Megnyitja szlovákok, magyarok, ukránok, szerbek, csehek és még ki tudja hány anyanyelvet magának tudó, keresztény, pravoszláv vagy zsidó lélekkel élõ ember szívét és szemét a másikra, a másik emberre. Hangjával és

emberségével megnyitott és megbékített engem is..." Nem véletlenül hívtam vendégül a Jean Monnet díjátadón elhangzott koncertemre a Margaret Island énekesnõjét, Lábas Vikit, egykori tanítványomat, mert mint nyilatkozta: "Szvorák Katalin a Kárpát-medence zenéinek õrangyala".
Hogyan fogadtad a mostani kitüntetést?
"Mindenkinek meg van a maga keresztje" - nekem is van gondom-bajom. De ezzel mindenki így van, s a legtöbben úgy érzik, az õ keresztjük a legnehezebb. Van egy középkori legenda errõl, hogyan könyörült meg egy emberen az Isten, aki állandóan panaszkodott a nehéz keresztje miatt. Isten megkérte õt, hogy válasszon az emberiség összes keresztje közül. Emberünk számosat végigpróbált. "Valahogy minden keresztben volt valami kellemetlen! Miután valamennyit végignézte, még mindig nem talált magának valót. Egyszer csak felfedezett egyet, melyet eddig észre sem vett, annyira el volt dugva a szeme elõl. Ez a kereszt nem volt sem nagyon nehéz, sem nagyon könnyû, éppen olyan kézre való, mintha csak neki készítették volna. Ezt választotta magának. S mikor közelebbrõl megvizsgálta kiderült, hogy ez az a kereszt, amit õ eddig hordozott." A mostani újabb "keresztet" nekem viszont ajándékozták-adományozták és ezzel könnyítettek lelkemen és a saját keresztem súlyán.
Kik kapták még a Magyar Érdemrend középkeresztjét
Tudtommal eddig én vagyok az elsõ felvidéki (mert most is annak tartom magam), aki a középkeresztet megkapta. Emocionálisan felemelõ, hogy a Parlamentben együtt vehettem át a Magyar Érdemrend középkeresztjét. Külön öröm azért is, mert az elmúlt néhány évben többek közt olyan kiválóságok kapták ugyanezt az elismerést, mint például: Medveczky Ádám karmester, Rost Andrea operaénekes, Benkó Sándor elõadómûvész, Beer Miklós püspök, Somfai László akadémikus, zenetörténész, valamint Bereményi Géza A kitüntettek közt ott található: Foltin Jolán koreográfus, akinek néhány színpadi alkotásában én is szerephez juthattam és Huszti Péter- vele együtt kaptam a Madách díjat két éve Balassagyarmaton - valamint Budai Ilona, akinek népdalkörébe egykoron - immár közel négy évtizede én is eljártam.

Hogyan viszonyulsz a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez?
A mostani díjat erkölcsileg értékelem. Mégis észrevesznek, valahol figyelnek a politikacsinálók. Ezek szerint a sokszor magányos daloló ösvényem hangja eljut hozzájuk is. Polifón dalüzeneteim nemcsak a haza- és nyelvünk szeretetét, de a Közép- Európai népek egymásra utaltságát, a különbözõ vallású emberek közös ökumenikus istenhitét is közvetítik. A kereszt hátsó oldalán ez a jelmondat olvasható: "Si Deus pro nobis, quis contra nos" (Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?). Ez mindent megmagyaráz.
https://felvidek.ma/2019/03/marcius-15-en-rangos-kituntetesben-reszesult-szvorak-katalin/
(Felvidék Ma)

Dalba rejtett üzenetek
Megjelent Szvorák Katalin 38. önálló lemeze Dalüzenet címmel, amellyel a Kossuth-díjas népdalénekes a közép-európai dallamkincs bemutatását tûzte ki célul.

Szvorák Katalin Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas népdalénekes új albumát legelsõ, 1986-ban megjelent Dalvándorlás címû lemezére visszautalva Dalvándorlás Közép-Európában alcímmel adta ki, hiszen a hazai megyékbõl származó dalokon túl találunk a sorban moldvai, szerb, szlovák, román és lengyel népdalokat is.

"Minden lemeze üzenet értékû. Ma is vallom, hogy a vele való együttmûködés során nem csupán a tisztán csilingel énekhanggal, de annak forrásával, egy pózoktól mentes emberi jellemmel is találkozhattam. Ez az idõk során semmit sem kopott, éppen ellenkezõleg."
Szörényi Levente
Az album hét különbözõ témára épül: az otthontól távol érzett honvágyat a hazai népdalok fejezik ki leginkább, de a vallás is fontos elemként jelenik meg, a lakodalmakhoz köthetõ dalokat pedig különleges huszita vándordallamok követik. Hallhatunk megzenésített verset, héber bölcsõdalt, zsoltárt, szefárd asztali éneket, és még Assisi Szent Ferenc Naphimnuszát is.
A Szörényi-Bródy szerzõpáros dalai Szvorák Katalin elõadásában új értelmet nyernek, a Miért hagytuk, hogy így legyen címû dal a népdalénekes feldolgozásában hatalmas élményt nyújt.

Szvorák Katalin a folk világában az egyik legnagyobb hatású mester, számtalan énekesnek adta át tudását és mutatta be, melyek az igazán értékes dallamkincseink. Tanítványa, a Margaret Island énekesnõje, Lábas Viktória így méltatta:
"Szvorák Katalin a Kárpát-medence dalainak õrangyala és leghitelesebb közvetítõje."
A felvételek a megszokottól eltérõen nem stúdióban készültek, hanem koncerthelyszíneken: a tavalyi évben Kapolcson a Mûvészetek Völgyében, Csíkszeredán a Héttorony Fesztiválon, és Párkányban az Õszi Kulturális Napokon.
Az albumon Szvorák Katalin mellett Cserta Balázs és Szabó Dániel dolgozott, de vendégként feltûnik Balogh Kálmán cimbalommal és Kiss Ferenc hegedûvel és kobozzal is.
(Kultúrpart, 2019. 05. 28.)

https://kulturpart.hu/2019/05/28/dalba_rejtett_uzenetek

Harmóniában önmagunkkal és a világgal (Életigenlõk)

Mindig a saját útját járta. Elismerések, lemezek, koncertek, harmonikus családi élet, úgy tûnt, élete a legjobb

úton halad. Aztán egy pillanat alatt a feje tetejére állt minden. Rák. A Kossuth-díjas Szvorák Katalin az egyik legizgalmasabb és legtermészetesebb népdalénekesünk ezt a hullámvölgyet már szerencsére maga mögött tudja.
- Te Felvidéken, egy kis faluban nõttél fel, nagy szabadságban. Okozott-e megrázkódtatást Neked, hogy beilleszkedj a budapesti létbe?
- Nem volt egyszerû a budapesti létforma. Visszagondolva, nekem még a pinci falusi gondtalan élet után Fülek is enyhe megrázkódtatást jelentett, hiszen végérvényesen lezárult számomra egy idilli korszak, a felhõtlen futkározások idõszaka a szabadban, a természetközeliség, az óvodanélküliség, a legjobb barátnémtól való búcsú, és még sorolhatnám...
A Fülekre költözés már törést idézett elõ lelkemben.Itt szembesültem azzal a ténnyel, hogy szlovákok is élnek körülöttünk, akiknek mi „magyari" voltunk, s akiknek mindenért duplán meg kellett küzdeni, hogy elfogadjanak. Nos, ezután a kitérõ után talán nem meglepõ a válaszom a kérdésedre, hogy nagyon vágytam Budapestre. Úgy gondoltam, milyen jó is lesz ott, nem lesz nyelvi problémám, megszûnnek azok a lelki görcsök, szorongások, amik odahaza elkísértek.
De, nem így történt. Egyrészt a palócságom némaságra intett, magyar-könyvtár szakos egyetemistaként megmosolyogtak, s ez még hagyján, de csehnek, néha szlováknak, sõt csehszlováknak néztek, „aki jaj, de szépen beszél magyarul". Ez sértette önérzetemet, mély magyarságomat, amit mindig óvnom, védenem kellett.
Ebbõl kilábalni nem ment egyik napról a másikra, hosszas folyamat vette kezdetét, melyben a dalolásnak óriási szerepe volt. A józsefvárosi klubban találtam rá arra a népdalkedvelõ kis közösségre Budai Ilonka szárnyai alatt, ahol megnyílhattam, ahol feltétel nélkül elfogadtak, sõt kuriózum voltam ízes tájszólásommal, amit aztán szép lassan kényszerültem levetkõzni, de el nem felejtettem, hisz szülõföldem dalaiban visszacsengenek mind a mai napig.
Elfogadtatásomat elsõsorban énekesi sikereim segítették, hiszen 1980-ban a Népmûvészet Ifjú Mestere lettem. Könnyek közt vettem át Pozsgai Imrétõl a Parlamentben a díjat. 1981-ben megnyertem a Röpülj, páva országos népdalversenyt, s akkor lettem sokak által elfogadott személy, az Eötvös kollégium diákjainak nagy része attól fogva köszönt is.
- Sikeres énekes voltál, mikor rákot diagnosztizáltak nálad.
- Nagyon elevenen él bennem az az idõszak. Valóban nagyon elfoglalt voltam, sok-sok fellépés, lemezkészítés tarkította életem, ekkor épült át véglegesen kõsár vályog parasztházunk. De elsõ helyen cseperedõ gyermekeink adta családi teendõket említeném két gyermekünkkel. Késõ õsszel-kora télen azt vettem észre, hogy fáradékonyabb vagyok, de ezt a sok tennivalónak tudtam be. Édesanyám épp akkor küszködött a rákkal, s az anyai ösztön azt mondatta vele, vizsgáltassam meg magam, „az ördög nem alszik". Nos, az õ intõ szavainak köszönhetem, hogy sok-sok vizsgálat (szemészet, kardiológia, majd nõgyógyászat) után kiderült a diagnózis: méhnyak rák.
- Hogy reagáltál? Mi volt az, ami segített túllendülni a sokkon?
- Teljesen összeomlottam. Az a kívülrõl erõsnek tûnõ nõ egyszerre nagyon is gyenge lett a hír hallatán. Még csak 44 éves voltam, élni akartam, a gyerekeim épp serdültek, de nem tudtam, hogy birkózzak meg a gyilkos kórral. Az elsõ szûrõvizsgálat már rosszat sejtetett, majd kíváncsiságból elmentem egy biorezonancia vizsgálatra, ahol az orvosok is sürgõs beavatkozást javasoltak. Megmûtöttek, majd néhány hét múlva egy újabb diagnózis alapján közölték, hogy ismét mûteni kell.
Még tartottunk Gyurkovics Tiborral a Magyar Kultúra Napján Pozsonyban egy remek elõadást, útközben humorizált, sziporkázott, s ez igazán jót tett fájó lelkemnek, hogy aztán másnap kora reggel jelentkezzek a kórházban a Wertheim mûtétre. Lelkileg és testileg sem volt könnyû szembenézni azzal, hogy a nõiségem teljesen csorbát szenved, hiszen mindenemet kipakolják, s még az is kérdés volt számomra, egyáltalán túlélem-e a több mint négy órás mûtétet.
Szelíd mosollyal ébredtem, tudtam-éreztem, hogy új életet kaptam. A kórteremben engedték, hogy virágok legyenek körülöttem és egy füstölõ illatát élvezzem, mely kiszivárgott a folyosóra, és a többi betegnek is erõt, optimizmust adott.
- Az embernek ritkán van ideje csak magával foglalkozni. A betegség ilyen alkalom, ha nem is a legszerencsésebb. Átértékelted Te is életedet?
- A komoly betegség jelentkezése mindenkinél jelzésértékû. Valamit nem jól csinálsz, nem úgy élsz, ahogy kellene. Én arra kaptam figyelmeztetést, hogy jobban figyeljek önmagamra, elfogadjam magam olyannak, amilyen vagyok, és jobban szeressem magam. A betegség arra is jó volt, hogy megtapasztalhattam a férjem hihetetlen lelki segítségét, szeretetét, nemkülönben a gyermekeimét. Megfogadtam magamnak még a kórházban, ha túlélem a mûtétet, radikális változást indítok el életemben. Egyrészt egészségesebben táplálkozom, többet mozgok a jó levegõn, kiszûröm a negatív kisugárzású embereket, ami olykor nem könnyû, pláne az én pályámon, s a siker nem elsõdleges, mert engem amúgy sem boldogít. Megbocsájtottam az ellenem vétkezõknek. Megtanultam nemet mondani, elengedni egykor bosszantó dolgokat, egyáltalán a saját ösztöneimre hallgatva, a belsõ hangra figyelve, nyugodtabban élni, örülve minden megélt napnak, ami számomra hatalmas ajándék.
- Hogy reagált a környezeted?
- A rákra mindenki úgy gondol, hogy abba bele lehet halni. Igazán csak a szûkebb környezetem tudta a diagnózist, majd lassan terjedt a hír, mint a rák. Az operációm napján rengetegen imádkoztak értem, különbözõ felekezetek tagjai, papjai, lelkészei. Szepsiben Gábor Bertalan lelki atyám a leghívõbb asszonyokat hívta közös imára. Nálam még az is súlyosbította a helyzetet, hogy édesanyám is állandóan aggódott értem. Õ több operáción túl küszködött az életben maradásért, de a végén, néhány év után feladta a küzdelmet, s egy szép február eleji napon végleg elment, miután mindnyájunktól elbúcsúzott.
- Az emberek gyakran nem tudják, mit tegyenek. Szóba se hozzák, sajnálkozzanak, csináljanak úgy, mintha a rák egy normális beszédtéma lenne?
- Én mindenképpen a nyíltságot, az õszinteséget éltem meg ezzel kapcsolatosan. Érdekes tapasztalat volt megélni, kire hogyan hatott a betegségem híre. Sokan már temetni készültek. Ami számomra igazi gyógyír volt, a párom védõ szeretete. Õ tudta, kinek az üzenete jusson el hozzám, mi épít, s nem árt.

- Nagyon szoros családi kapocs van köztetek. Menynyiben segített a család, illetve mennyiben változtatok?
- Férjemet és gyermekeinket is nagyon megrázta a betegségem híre. Ádámunk és Eszterünk magukba záródtak, hárítottak ösztönösen. Különösen a lányunkat érintette nagyon érzékenyen, amikor is látja, az anyja épp elveszti nõi termékenységét, anyaméhét, petefészkeit, s õ épp akkor kezd kivirulni, a nõiség útjára lépni. Fiunk pedig hetente többször biciklire pattant, hogy friss vizet hozzon a több kilométerre lévõ Kán forrásból.
Férjemmel, ennyi együtt eltöltött év után, már egymás gondolataiban is olvasunk, érezzük, mire van szüksége a másiknak, odafigyelünk egymásra. Ez a betegség még inkább elmélyítette kapcsolatunkat, életre szóló szövetségünket. Férjem fél könyvtárnyi szakirodalmat böngészett végig, majd egy nekem szóló élet- és étrendet állított össze. A relaxációs légzés mellett, a kiegyensúlyozott ismétlõdõ mozdulatok gyakorlását. Az étrend elsõsorban természetes növényi alapanyagokat tartalmazott (a céklától a búzafûig), olykor halat (kerültük a vörös húsokat), megdupláztuk a C- és E-vitamin adagokat. Ezüst evõeszközöket használtunk. Kizárólag forrásvizet ittam.
De a gyógyulásban való hitünk még ennél is fontosabb volt. Ma valószínûleg kissé másként gyógyítanám magam. Azóta megjelent számos új tanulmány, könyv. Akkor még nem robbant be a köztudatba Szendi Gábor. Lehet, hogy most komoly dózisban szedném a D-vitamint K2-vel egyetemben, megtanulnék meditálni, talán a hipnózist is kipróbálnám, stresszoldásként családállításra is elmennék.
Egyre gyakrabban megkérdõjelezem az orvosi beavatkozások szükségességét, a kemoterápiát és a sugárkezelést. Biztos, hogy a természetgyógyászat, az alternatív orvoslás felé billenteném a megoldást, teret engedve a hagyományos gyógymódoknak is, amennyiben az elkerülhetetlen. A legfontosabb a hit, hogy higgyünk a meggyógyulásunkban, a gyógykezelésben, a minket gyógyítóban, családunk, barátaink szeretetében.
- Hívõ ember vagy. Hit nélkül ment volna?
- Nem hiszem, hogy sikerült volna. Az ima, az ének segítségül jön, ha élünk vele. Azáltal, hogy hittem a felépülésemben, olyan pozitív impulzusokat közvetítettem az agynak, hogy a test jól reagált rá. A sugárkezelés alatt is énekeltem, így könnyebb volt viselni a lelki megpróbáltatásokat.
- A barátok mennyire fontosak számodra?
- Az a néhány igaz barát ugyan kevés, de annál fontosabb, és elsõsorban nem a zenészkörbõl áll össze. Nem érdekkapcsolatok szövetsége ez, sokkal több és mélyebb annál.
- Te mindig hatalmas energiával rendelkezõ, életvidám, életigenlõ ember voltál. Olyasmivel foglalkozol, amit szeretsz. Mire jutottál, min kell változtatnod?
- Szerencsés csillagzat alatt születtem. Már születésem elõtt édesanyám is egy bölcsõt nyert a pinci farsangi tombolán. Sok boldogsághormonnal jöttem e világra - állapítaná meg Bagdy Emõke is. Késõbb kisebb kerülõ utakon, de megtaláltam a boldogság egyik forrásvidékét, a mások szolgálatához vezetõ utat az éneklésen keresztül. Amin változtatnom kell, úgy érzem, ismét lassúbbra kell fogni a gyeplõt, arra kell koncentrálni, ami igazán fontos, hisz rohan az idõ, mint Palotai Boris mondta egykoron Jókai Annának: „még a hosszú élet is nagyon rövid”. Nem gyõzzük kapkodni a fejünket az újabb technikai bravúrok láttán, félõ, hogy egyre inkább érzéketlen gépemberré válunk, nem vesszük észre a körülöttünk lévõ kis csodákat, azokat sem, akik várják a segítõ kezeket, szavakat. Egyszóval emberi arcomat szeretném megõrizni. Kodálynak alighanem most is lenne egy-két szava. Hadd idézzem tehát most õt, több mint 50 évvel ezelõttrõl: „Számológépeket nevelünk, akiket fölöslegessé tesz az elektronikus számológép. Szûkkeblû embereket, akik semmi nagy és szép iránt nem tudnak lelkesedni. A technika és természettudomány egyoldalú, utilitarisztikus mûvelése az érzelmi élet és a mûvészi érzék sorvadásához vezethet.”
- Egyensúlyban tudod tartani a munkát és a családot. Mik a prioritásaid?
- Mindennél elõbbre való a kis családom. Mikor a lányunk áldott állapotba került, nekem természetes volt, hogy abbahagyom a tanítást, s inkább az unokákkal töltöm az idõmet, hisz oly gyorsan felcseperednek, s a legizgalmasabb és legfogékonyabb, legmeghatározóbb korszakuk az elsõ öt év, amibõl Ajika, azaz én, nem szeretnék kimaradni. Mindhárom unokánknak sokat mesélek és énekelek nekik, õk ihlették a gyermekeknek szánt altatós CD-t, a Tente baba címût is. A pár hete megjelent Kiss Ferenc és Keresztes Dóra gyerekeknek szánt könyvéhez mellékelt lemezen éneklem Mamó dalait. A munkából, azaz az éneklésbõl, - mely egyébként nekem nem munka, de szolgálat-hivatás, - épp annyi van, amit nyugodt szívvel tudok vállalni. Menedzserem nincs, nem is volt. Én, a szabad juhászivadék, valószínûleg taszítottam a külsõ beavatkozókat. Spontán népmeseként terjedek, csoda, hogy még nem felejtettek el.
- Megélted a betegséget, és készítettél egy CD-t Gyógyító dallamok címmel. A zene gyógyító hatásáról egyre többet tudunk. Te tudtál énekelni a betegséged alatt is?
- Tudjuk, a dal a lélek tükre, s a saját hangunk a leghitelesebb interpretátorunk, amivel nem hazudhatunk, még magunknak sem. Éneklés közben egész tested átjárja a hang rezonanciája, ami a sejtekig hatol, így gyógyít. De lelkednek is jót tesz, mert megnyugtat, lecsendesít. Hányszor éreztem fáradtságot, mielõtt színpadra mentem volna, például egy hosszú utazás utáni vidéki elõadás kapcsán, mégis, majd negyedóra múltán már annyira belemelegedtem az éneklésbe, hogy nyoma se volt a bágyadtságomnak. Viszont arra is volt példa, hogy nem jött ki hang a torkomon. Például a nagy mûtétem után jó néhány napnak el kellett telnie, mire regenerálódtam, s még akkor sem szólt fényesen. Annak nagyon örülök, hogy a Dúdolós Gyógyító dallamok CD-m elkészült, elsõsorban agyvérzéses betegek gyógyítására, s személyesen is megtapasztalhattam a Rókus Kórház betegei közt jótékony hatását.
- Rengeteg díjat kaptál, csak az elmúlt egy évben megkaptad az Európai Polgár díjat, a Jean Monnet emlékérmet és a Magyar Érdemrend középkeresztjét. Értékelik a munkádat. Fontos számodra a siker?
- Magát a siker szót nagyon nem szeretem, mert én a sikeren teljesen mást értek, mint a többség. A vastaps nem tud megszédíteni, ha én elégedetlen vagyok az eredményemmel. Számomra siker az, ha én magammal meg vagyok elégedve. Legyen az koncert, vagy egy jól sikerült ebéd, egy hegy megmászása, netalántán a nehezen elaltatható Ilka unokánk álomba ringatása.
- Tavaly voltál 60 éves. Tele vagy örömmel, vidámsággal, életenergiával. Mi az, amit a legszívesebben adnál át

üzenetben a fiataloknak?
- Talán azt az alázatot, ami ehhez a pályához nélkülözhetetlen. Ne a siker hajszolása legyen elsõdleges, ne a versenyeztetés, hiszen a hosszú, megérlelt „munka” eredménye sokkal több örömöt szerez mindenkinek, s messzebbre röpít, mert meg kellett érte küzdeni. Kodály szavait idézném: „A nép dala életet hirdet, el nem múló életet.” Magyarán addig élünk, ameddig éneklünk saját tiszta forrásainkból merítve.
- Mi a Te életigenlésed - az életfilozófiád esszenciája?
- Örülni minden kis apró dolognak, ebbõl áll össze az egész! A kis dolgok közt említem a remekül sikerült bablevest, egy elkapott mosolyt a metró lépcsõjén, egy eredményes gyomlálást a kertben, de említhetem mindent gyûjtögetõ szenvedélyem is, hiszen az összes mûvészien meggörbült gallynak örülök, egy lehullott szépséges tobozt is hazaviszek, kagylókat, gyökereket, szépséges kavicsokat raktározok otthon. Férjemmel egykor gyakorta jártunk ásványokat gyûjteni, így most esszenciaként az egyik leghíresebb magyar mineralógus, Koch Sándor fiát, a virológus ifj. Koch Sándort idézném: „Annak van élete a halál elõtt, aki léte végességének és elkerülhetetlen halálának tudatában olyan értékrendet alakít ki magában, amelyben a legfõbb érték a belsõ harmónia önmagával és a világgal, és teljes függetlenség mindattól, ami természetétõl fogva idõleges és mulandó”.
Görög Mása https://www.rakellen.hu/hu/articles/harmoniaban-onmagunkkal-es-a-vilaggal

Szvorák Katalin Magyar Örökség-díjas lett (Beke Beáta riportja)
Nagyon sok díjat kaptál. Most a Magyar Örökség-díjat. Mennyire fontos számodra az elismerés, a siker?
Valójában eddig 22 komoly díjat kaptam. Külön értékelem a kisközösségek adományozta elismeréseket, így elsõ helyen tartom számon Pinc falu és Fülek díszpolgárságát. A szakmai díjak közt természetesen a Kossuth-díjat "díjazom". Lehet, hogy "öregedésemnek" köszönhetõ, hogy az elmúlt év folyamán három kitüntetésben is részesültem.
Októberben az Európai Polgár díjat jól esõ érzéssel vettem át. Egy csodás idõutazás részese voltam az "Értõl az Óceánig": elindult a pinci falusi kislány Füleken át Budapestre és elkerült Brüsszelbe, és közben visszavágyik szülõföldjére. A januári Jean Monnet emlékérem valahogy természetes volt, hiszen életpályám alfája és omegája a megbékélés. A díjátadón többek közt elhangzott Fónagy János államtitkár laudációja is, aki szerint "...Színes a belsõ világ, tele értékkel és szorongással, sokra képes és gyakran sérül. Egy emberben egész Közép-Európa....Hangjával és emberségével megnyitott és megbékített engem is..." Az eseményen elhangzott koncertemre meghívtam a Margaret Island énekesnõjét, Lábas Vikit, egykori tanítványomat, aki szerint: ""Szvorák Katalin a Kárpát-medence dalainak õrangyala és leghitelesebb közvetítõje." Legutóbb március 15-én megkaptam a Magyar Érdemrend középkeresztjét. Errõl nyilatkoztam már néhányszor:"Mindenkinek meg van a maga keresztje - nekem is van gondom-bajom. A mostani újabb "keresztet" nekem ajándékozták-adományozták és ezzel könnyítettek lelkemen és a saját keresztem súlyán." Jóleso érzés,hogy valakik nyomon követik pályám,még ha nem túl zajos is körülöttem a levegõ, hiszen menedzserek és önmenedzselés nélkül,visszavonultan, csendben alkotok. Polifón dalüzeneteim nemcsak a szülõföld, a haza- és nyelvünk szeretetét, de a Közép- Európai népek egymásra utaltságát, a különbözõ vallású emberek közös ökumenikus istenhitét is közvetítik. Magát a siker szót egyébként nagyon nem kedvelem. A vastaps nem tud megszédíteni,ha én elégedetlen vagyok az eredményemmel. Számomra siker az,ha én magammal meg vagyok elégedve.
Milyen érzéssel vetted át a díjat?
Különleges öröm és megtiszteltetés volt lelkemnek Tõzsér Árpád csodálatos, szívbõl jövõ, õszinte sorai. Szavakban ki sem tudom fejezni, el sem tudom mondani hálás köszönetemet mindazokért a kedves gondolatokért, ami a palócságomat, s a szülõföldemet jelenti, ahonnan vétettem. Dalba foglalni,dallal megköszönni már könnyebb volna...
Személy szerint egyébként én a Magyar Örökség díjat azoknak a névtelen énekeseknek adnám,akik több száz éven át éltették ezt a szellemi kincset, ezt a kiapadhatatlan tiszta forrást, amibe én is megmártózhattam, elmerülhettem, hogy aztán újragondolva tovább adhassam azt, s így én is egy láncszem lehessek ebben a folyamban.
Kodály mondta egykoron:"mit üzen nekünk ez a zene? Hogy addig élünk,míg nem feledjük, kik vagyunk." Tõzsér Árpád nagyon ráérzett palóc lelkületemre, azt hihetetlen Parnasszusra emelte, s annak ellenére, hogy 38 önálló albumot készítettem, mégis a legnagyobb elégtétel számomra,hogy tavaly elkészíthettem a palóc dalokat,meséket ,hiedelmeket tartalmazó Hazagondolás dupla lemezemet, mert ennyivel tartoztam a szülõföldnek, s annak lakóinak. Tamási Áron sorai jutnak eszembe : " Az ember a szíve mélyén örökké oda való, ahova született."Tõzsér pontosan ezt a gondolatot erõsítette meg gyönyörû soraival, s én ezt csak úgy köszönöm meg, hogy dalaimmal még hitelesebben visszhangozzam a palócok lelkületét.
Hogyan telnek napjaid, milyen terveket szövögetsz?
Boldogan igyekszem minden napjaim telíteni. Elsõdleges gondolataim három unokámra fókuszálnak. Az unokázás mellett kassai polgár férjem érzékeny lelkét istápolom, de jut idõm palántázni, gyomlálni virágjaimban gyönyörködni. "Kezdetben volt a kert" és nekem a juhász-paraszt ivadéknak ez az egyik legnagyobb erõforrást jelenti. Férjemmel igyekszünk hosszabb rövidebb idõkre kiruccanni és magyar emlékeket idézni. Nemrégiben Párizsban megkerestük a "hullófaleveles" Kozma József sírját, hiszen egykoron Fülekentöbbször is énekeltem ismert sanzonját. Szepes-Ófaluban felfedeztük Katona Nándor festõmûvészünk hagyatékát, többször bolyongtunk a Szepesség, a selmeci-körmöci vidék megmaradt magyar emlékeit keresve, legutóbb Abbázia magyar orvosainak mûködési színtereit fotóztuk, meghatódva álltunk Fiume magyar sírjainál, Triesztben Giorgo Pressburger sírját is felkerestük, Trieszt magyar kávé nagykereskedõi elõtt tisztelegtünk és természetesen azóta csak a temesvári magyar származású Illy Ferenc "Illy" kávéját isszuk. Hamarosan útnak indulunk Sáros és Zemplén magyar emlékei után, de emellett készülök az Ág Tibor emléklemez megvalósítására és örülök minden spontán érkezõ fellépésnek. Különleges öröm volt pár hete szerepelnem a Zselízi Népmûvészeti Fesztiválon, hiszen jó negyven éve innen indult énekesi pályám a fülekpüspöki Palóc Néptáncegyüttes tagjaként. A "röpüljpávás" gyõzelmem után 38 év után szerepelhettem ott ismét. Külön köszönet Juhász Eszternek, aki gondolt rám. Tán nem véletlen, hogy éppen 38. önálló lemezemõl hallhattak részleteket a jelenlévõk. A Dalüzenet

lemezem egy közép-európai életérzés elénekelve, alcímként a dalvándorlás Közép-Európában címet adtam neki. Háromtucatnyi önálló album szûkített terces summázata ez a koncert. Az egykori felvételek mély zenei intuícióval újrahangolva támadnak fel két kiváló és kreatív muzsikus Cserta Balázs fúvós hangszereivel és Szabó Dániel cimbalomjátékával. Az egyes gondolati egységek, - én opusoknak nevezem õket - tematikus tételekként kelnek életre és minden emberi rezdülésre-életérzésre rácsendülnek. A Dalüzenet még tovább vándorol , így augusztus 20-án Szentendre Fõ terén lesz ünnepi fõmûsor, majd szeptember elején Brüsszelben erõsítem a közép-európaiság gondolatát. Boldog embernek mondhatom magam, hisz azt mûvelem, amit szeretek, az éneklésnek köszönhetõen nagyszerû embereket ismerhettem meg, s tudom, dalaimmal lélekgyógyító munkát is végzek, amire ma igazán nagy a szükség.

Tõzsér Árpád: Szvorák Katalin Magyar Örökség-díjához

Népdalénekes elõadómûvészeinknek általában a hangjukat, a torkukban zengõ organont, elõadásmódjukat szoktuk dicsérni, holott jó esetben nemcsak „hangmûvészek”, nemcsak elõadók õk, hanem alkotók is: ahogy elõadásaikban az elõadott dalokat egymás mellé helyezik, hangjuk modulálásával jelentésben és jelentõségben megemelik vagy hátrább sorolják õket, a motívumaikat ellenpontrendszerbe szervezik, az maga is alkotás.
S erre a sajátos alkotásmódra éppen jelen ünnepeltünk, Szvorák Katalin nemrég megjelent Hazagondolás címû lemezét hallgatva eszméltem rá: ahogyan énekmûvészünk a palóc nédalok s népmesék egymásutánját megkomponálja, az, ha távolról is, engem az egykori Lönnrot Illés Kalevalájának születésmódjára emlékeztetet. A „finn Homérosz” is úgy fogta új kompzícióba az addig külön-külön létezõ népdalokat, hõsénekeket, teremtésmítoszokat, hogy azok végül egységes történetet és világképet rajzoltak ki. Magam is Palócország szülöttje lévén, többnyire otthonról ismerem Szvorák Kati repertoárját, de az õ kompozíciójában az ismert palóc opusok is egészen új jelentéseket képesek sugallni.
Csakhogy az õ „Kalevalájában” a dalos Vejnemöjnen is õ, s a folklóranyagot összeállító Lönnrot Illés is.
Elismerem, magas hangfekvésben kezdtem a laudációmat, de ha a Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas Szvorák Katalinról hitelesen akarunk szólni, már nem adhatjuk alább a felsõfoknál.
Pedig valamikor, természetesen, õ is volt pályakezdõ.
Az 1970-es évek elején-közepén mint fiatal, pinci-losonci-füleki leányzó, magnóval a hátizsákjában, biciklin járta be a nógrádi-gömöri palócság tájait, s a palóc népi énekeseket, nótafákat hallgatva lassan õ maga is énekessé cseperedett.
Azóta sok víz lefolyt a Sajón és a Rimán, de még a Losonc mellett folydogáló Kriván-patakon is, s a pinci-losonci-füleki leányból országos hírû-jelentõségû népdalénekes, Palócország énekes nagykövete, messzehangzó népi organonja lett.
Szvorák Katalin a dalaiban, gyûjtéseiben, lemezein visszavarázsolja gyermek- és ifjúkora Görbeországát (Mikszáth nevezte így a palócok hegyes-dombos tájait), torkának csodás hangszerével azok számára is megszólaltatja az ennek az immár térben s idõben is távoli világnak a sajátos zenéjét, költészetét, nyelvét, akik nem ott születtek. Énekeibõl, meséibõl árad a szülõföld szeretete, a gyökerek ereje, a gyermekkor törölhetetlensége, a juhász õsök szabadságélménye, csillagokat fürkészõ bölcsessége, a nógrádi-gömöri lankák hangulata, s így végül az egész életmû egyetlen jól komponált, nagy erejû vallomás, szeretet-üzenet a palócokról a palócoknak, az egyetemes magyarságnak, sõt a nagyvilágnak.
Igen, nem túlzok, a nagyvilágnak is, hisz Szvorák Katalin pályájának elmúlt negyven éve alatt negyvenöt országban koncertezett, énekelt, több nyelven is, terjesztette a magyar tájak és az egész Kárpát-medence népeinek dalait, kultúráját.
Az emberiség szellemi örökségének az a része, amelyet mindközönségesen népköltészetnek nevezünk, már rég testes kötetekbe van gyûjtve, s ezek a kötetek könyvespolcainkon Homérosz, Dante és Goethe mûvei mellett foglalnak helyet, de hogy immár a lelkünkben is a nagy klasszikusaink mellett állnak, az Szvorák Katalinnak s a hozzá hasonló formátumú elõadó-alkotó mûvészeknek köszönhetõ.
S befejezésül az átfogó aperçu-n belül még egy lelkesítõ észrevétel: ha az utóbbi idõben a magyar kulturális érdeklõdés a korábbi kizárólagos Erdély-kultusztól kicsit a Hamvas Béla által "Északi Géniusznak" nevezett felvidéki szellemiség felé fordult, az részben (azaz más összetevõk mellett) Szvorák Katalin tevékenységének is köszönhetõ.
Amint látjuk, bõségesen van mit köszönnünk Szvorák Katalinnak. Hangos és nagy köszönet hát neki!
S én azt a felemelõ gesztust is ezen egyetemes köszönet részeként értékelem, amellyel a Magyar Örökség és Európa Egyesület e percekben Magyar Örökség-díjban részesíti ünnepeltünket.
És természetesen, úgy is, mint Szvorák Kati földije és tevékenységének õszinte tisztelõje, szívbõl gratulálok a mûvésznõ szép és megérdemelt legújabb díjához.
https://felvidek.ma/2019/06/szvorak-katalin-magyar-orokseg-dijas/
http://www.gomorilap.sk/kultura/szvorak-katalin-a-szivem-visszahuz-oda-ahonnan-vetettem/
https://www.facebook.com/pg/Gomorilap/posts/?ref=notif
https://felvidek.ma/2019/03/marcius-15-en-rangos-kituntetesben-reszesult-szvorak-katalin/
http://rozsnyovidek.sk/2019/06/24/szvorak-katalin-magyar-orokseg-dijas-lett/

és Fadd.
https://www.youtube.com/watch?v=Dv4EDBHP7MU